

2007:48

Stiby kyrka - läktarunderbyggnad

Antikvarisk kontrollrapport, 2007

Helena Nilsson

Rapport 2007:48

Stiby kyrka - läktarunderbyggnad

Antikvarisk kontrollrapport, 2007
Stiby socken, 1120
Simrishamns kommun
Skåne län

Helena Nilsson

Regionmuseet
Kristianstad
Landsantikvarien i Skåne

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10
221 00 Lund
Tel 046 – 15 97 80 vx, Fax 046 – 15 80 39

www.regionmuseet.m.se

© 2006 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
Rapport 2007:48
ISSN 1651-0933

Omslagsfoto:
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

STIBY KYRKA - LÄKTARUNDERBYGGNAD

Innehåll

Sammanfattning av utförda åtgärder	5
Administrativa uppgifter	5
Byggnadshistorik med relevans för ärendet	6
Utförda arbeten	7
Läktarunderbyggnad	7
Hwc och städförråd	9
Entrérum	10
Avvikelser från arbetshandlingarna	10
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	11
Övriga handlingar med relevans för ärendet	12
Fotobilaga	13

Skånekartan med Simrishamns kommun markerad.

Stiby kyrka markerad.

Sammanfattning av utförda åtgärder

I Stiby kyrka har en läktarunderbyggnad uppförts och i samband härmed utvidgades befintlig wc för att uppnå krav på tillgänglighet samt för att rymma ett städ-förråd.

Administrativa uppgifter

Objekt	Stiby kyrka
Socken	Stiby
Kommun	Simrishamn
Regionmuseets dnr	K12.30-292-06, 1120
Arbetshandlingar	Barup & Edström Arkitektkontor AB
Länsstyrelsens beslut	2006-03-03 (dnr 433-23578-05)
Byggherre/beställare	Stiby församling
Bygglédare/arkitekt	Peter Mattson, Barup & Edström Arkitektkontor AB
Entreprenörer	Bröderna Mårtensson Byggnadsfirma Ernst Wigrens Måleri AB Schön Elektriska Installationsbyrå AB Brobergs Rörledningsfirma Terazzo Golv AB
Antikvarisk kontrollant	Regionmuseet Kristianstad /Landsantikvarien i Skåne genom Helena Nilsson
Byggnadstid	jan - maj 2007
Slutbesiktning	2007-05-02

Överst t.v. Vy mot koret i öster. T.h. Graebes omgestaltning av läktarbarriären och utrymmet under läktaren. Nederst t.v. Den sydvästra sidan under läktaren innan åtgärd. De tre bakre bänkraderna på respektive sida mittgången demonterades för att till skapa utrymme för underbyggnaden. T.h. Entrérummets vitlaserade panelklädda väggar innan åtgärd.

Byggnadshistorik med relevans för ärendet

Stiby kyrka uppfördes ursprungligen som en romansk kyrka med fyrkantigt torn i väster, långhus indelat i två travéer samt kor med absid i öster. Kyrkan utvidgades 1833 med en stor tillbyggnad på norra sidan och för ändamålet revs långhusets två kryssvalv. I slutet av 1850-talet byggdes kyrkan om så grundligt att det närmast är frågan om nybygge från grunden. Den gamla kyrkans gråstensmurar kom delvis till användning då den nya kyrkan uppfördes i romansk stil med rektangulärt långhus och västtorn med trappgavlar samt halvrund absid i öster. Kyrkan fick under domkyrkoarkitekt Theodor Wählin's ledning, 1903-04, ny bänkinredning i ekimitation och ny golvbeläggning av viktoria-plattor samt bemålades väggarna i koret med kvaderindelning och valvsvicklarna i dekorationsmålning. Under Eiler Graebes ledning, 1969, kom toalett- och städutrymme att inredas under orgelläktaren samt uppfördes, för ändamålet, en tegelvägg klädd med vitlaserad träpanel som avgränsning in mot kyrkorummet i väster. Även entrérummets väggar kläddes med vitlaserad träpanel i lika utförande och öppningen in mot kyrkorummet försågs med ekimiterande pardörrar med speglar, de övre försedda med blyinfattat gul-tonat glas.

Överst t.v. Läktarunderbyggnaden under uppförande. Regelstommen har passats in mellan befintliga pelare som bär upp läktaren. T.h. Regelstommen kläddes med stående slätspontpanel i oljad ek. Notera utrymmet mellan det gamla viktoriagolvet och bänkinredningens upphöjda trägolv. Nedert t.v. Blyinfattade rombformade fönsterglas sattes i de höga smala fönsteröppningarna in mot kyrkorummet. T.h. För att inte ta bort ljusinsläppet helt från långhusets två bakre fönster placerades överljus över dörrarna på respektive sida mittgången.

Utförda arbeten

Läktarunderbyggnad

De tre bakre bänkraderna demonterades på respektive sida. Även bänkinredningens upphöjda trägolv demonterades fram till bakkant på orgelläktarens främre pelare. De demonterade bänkarna har fått ny förvaring uppe på orgelläktaren.

Nya regelväggar har uppförts något indragna under orgelläktaren. Väggarna har centrerats mot befintliga pelare och klätts med stående slätspontpanel i massiv oljad ek. Invändigt har panelen målats med vit linoljefärg för att rummen inte skulle upplevas för mörka.

I respektive vägg in mot kyrkorummet har 4 st rektangulära fönster med blyinfattade rombformade antikglas placerats, så att de är centrerade under läktarbalustradens fyllningar och i samma bredd som dessa. Dörrar i massiv ek har placerats centrerade mellan befintliga pelare, ut mot mittgången, på respektive

sida av underbyggnaden. För att inte gå miste helt om ljusinsläppet från de bakre fönstren i långhuset placerades överljus i karmar av ek ovan dörrarna.

En del av den västra väggen i den södra underbyggnaden revs i samband med utökande av befintlig toalett. Ny framskjuten vägg har uppförts i lecablock, putsats och avfärgats vit. I nischen som uppstod mellan den nya väggen och muren har ett trinette placerats. Väggen ovan har försetts med vitt kakel, Höganäs Arkitekt slät blank, som fogats med ett ljusgrått fogbruk. Vid tiden för slutbesiktning hade ej skåpsinredningen monterats upp.

Befintligt undertak, av vitmålade släta skivor med utanpåliggande lister, har lagats och rengjorts samt ommålats i vit kulör med linoljeförstärkt limfärg. För att kunna centrera den nya armaturen i den nya rumsindelningen har två skivor tagits ned, då de hade stora hål efter den tidigare armaturen, och ersatts med nya i lika utförande. Taket har försetts med ny armatur av fabrikat Louis Poulsen, AJ Eklipta – Plafond, mellanformat.

Befintliga viktoriaplattor har foglagats och utrymmet där bänkinredning samt upphöjt trägolv tagits bort har kompletterats med nya golvplattor i ljusgrå terazzo, som väl ansluter till fraktionen och den grå nyansen i befintliga viktoriaplattor. Som ett avslut lades en fris i 1/3 dels sten i svart terazzo för att knyta an till viktoriaplattornas färgställning.

För att kunna värma upp endast de nya rummen har väggradiatorer monterats på de uppförda väggarna i öster, ett på respektive sida. I samband med detta monterades även innerbågar på respektive långhusfönster i rummen för att förhindra varmluft från att stiga upp på orgelläktaren. Innerbågarna är utförda i två lufter med enkelglas och följer fönstrets form. Bågen har drevats och tätats med vit målarfog mot befintligt murverk.

Väggarna på ömse sidor parrdörr i mittgången har rengjorts och målats i ljusgrå kulör. Pardörren har rengjorts och behandlats med linolja på ömse sidor. Taket i mittgången har försetts med ny centrerad armatur av fabrikat Louis Poulsen, AJ Eklipta – Plafond.

T.v. Hwc och städförråd under arbetets gång. T.h. Väggarna har putsats och avfärgats vita, handikappanpassad toalett, vask och väggspegel har monterats. Öppningen mellan de två utrymmena har försetts med en spegeldörr målad i grå kulör. Notera även golvet som har kompletterats med ljusgrå terrazzoplattor.

Hwc och städförråd

Den befintliga toaletten har byggts om till handikappanpassad wc samt städförråd. Nya väggar har uppförts av lecablock som putsats och avfärgats vita, dels ut mot läktarunderbyggnaden, dels in mot toaletten. Den västra väggen har från golv till överkant dörr försetts med ny matt grå kakel, NCS: S 2502-Y, fabrikat Höganäs Harmony, vilken fogats med ljusgrå fog. Här har även ny wc-stol och handfat, IFÖ, samt en väggspegel monterats. Öppningen i väggen mellan hwc och städförrådet har försetts med en spegeldörr som målats i en ljusgrå kulör.

Det befintliga klinkergolvet har rivits ut och underkonstruktionen har avjämns till lämplig nivå. Golvet har lagts om med nya golvplattor i ljusgrå terazzo för att skapa en behaglig övergång till de gamla viktoriaplattorna som i och med i anspråkstagandet av en del av utrymmet under läktaren kom att bilda en fris i rummets östra del.

Den utökade takytan som uppstått i och med utvidgningen av rummet har försetts med fasspontpanel, lika befintligt. Den befintliga vitlaserade takpanelen har rengjorts och hela taket har sedan målats med linoljefärg i vit kulör. Taket har försetts med armatur av fabrikat Louis Poulsen, AJ Eklipta – Plafond, mellanformat.

T.v. Entrérummet innan åtgärd. Notera den befintliga dörren och golvet heltäckningsmatta. T.h. Entrérummet efter åtgärd. Viktoriaplattorna framtagna, ny bredare dörr och den vitlaserade panelen har täckmålats med linoljefärg i ljusgrå kulör.

Entrérum

Befintliga tak och väggar av vitlaserad fasspontpanel i entrérummet har rengjorts och därefter målats med linoljefärg i vit respektive ljusgrå kulör av fabrikat Ene-torpets linoljefärg. Dörröppningen till toaletten har breddats till 100 cm för att tillgodose tillgänglighetskraven och försetts med ny dörr klädd med stående fasspontpanel likt omgivande väggar. Dörr och karm har målats likt omgivande väggar för att bilda en sammanhängande helhet. Golvet heltäckningsmatta har tagits bort och därunder befintliga viktoriaplattor har rengjorts och slipats upp. Taket har försetts med ny armatur av fabrikat Louis Poulsen, modell AJ Eklipta - Plafond mellanformat.

Avvikelser från arbetshandlingarna

- Pardörrar inklusive foder mot tornvapenhus och kyrkorum skulle enligt handlingarna täckmålats i ljusgrå kulör. Församlingen hade dock starka önskemål om att behålla de i befintligt utförande, vilket antikvarisk kontrollant ansåg vara en god lösning ur ett antikvariskt perspektiv. Dörrarna rengjordes således endast och behandlades därefter med linolja.
- Befintliga vatten- och avloppsrör i järn som var i undermåligt skick byttes ut mot nya i PE-plaströr i samband med golvarbeten på hwc. Inga nya dragningar eller håltagningar krävdes.

- Väggradiatorer monterades på de nya väggarna i öster, i respektive rum, under läktaren
- Innerbågar monterades på respektive långhusfönster i de nya rummen

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Arbetena har utförts med god omsorg om byggnadens kulturhistoriska värden och i enlighet med godkända handlingar samt länsstyrelsens beslut. Smärre avvikelser har skett efter samråd med antikvarisk kontrollant.

Övriga handlingar med relevans för ärendet

2005-07-05	Länsstyrelsen: Remiss (dnr 433-23578-05)
2005-09-30	Stiby församling genom Barup & Edström Arkitektkontor AB: Komplettering nr I – Skissförslag till ny inredning under läktare
2005-11-09	Stiby församling genom Barup & Edström Arkitektkontor AB: Komplettering nr II – Skissförslag till ny inredning under läktare
2006-01-26	Länsstyrelsen: Komplettering till remiss
2006-02-16	Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne: Yttrande (dnr K12.30-292-06, 1120)
2006-03-03	Länsstyrelsen: Beslut
2006-06-26	Barup & Edström Arkitektkontor AB: Förfrågningsunderlag
2007-01-22	Barup & Edström Arkitektkontor AB: Protokoll bm I
2007-02-02	Barup & Edström Arkitektkontor AB: Protokoll bm II
2007-03-22	Barup & Edström Arkitektkontor AB: Protokoll bm III
2007-04-11	Barup & Edström Arkitektkontor AB: Protokoll bm IV
2007-05-07	Barup & Edström Arkitektkontor AB: Slutbesiktningsprotokoll

Kristianstad 2007-10-25

Helena Nilsson

Fotobilaga

Vy mot väster efter åtgärd. Underbyggnaden är något indragen under läktaren och avviker i utförande och materialval från läktarbarriären. Däremot har läktarbarriärens indelning med speglar plockats upp i underbyggnadens fönstersättning, vilket skapar symmetri och harmoni.

Utrymmena där bänkar togs bort har kompletterats med plattor i samma ljusgrå kulör som i de befintliga viktoria-plattorna. En fris i 1/3 dels sten i svart kulör är lagd som anslut.

Väggradiatorer sattes upp på de uppmonterade väggarna inne i läktarunderbyggnaden. Väggarna målades med vit linoljefärg på insidan.

Efter demontering av panelen på väggen under läktarens sydvästra sida framkom tegelväggen som uppfördes under restaureringen 1969.

I nischen som uppstod vid utvidgandet av hvc har ett trinette placerats. Väggen ovan är försedd med vitt kakel. Vid tiden för slutbesiktning hade ej skåpsinredningen monterats upp.

Regionmuseets rapportserie 2007

Kulturmiljö

1. Hässleholms filfabrik, AK, Henrik Borg, 2005 – 2006
2. Barsebäck kyrka, Barsebäcks sn, FU, Lars Salminen, 2002
3. Hovdala slott hus E, L329-förstärkningsåtgärder, Brönneåsnäs sn, AK, Kristina Nilén 2006/2007
4. Tänga kvarn, Välinge sn, AK och DK, Henrik Borg, 2004-2005
5. Tegelgolv i Bäckaskogs kyrka, Kiaby sn, AK & FU, Jan Kockum, 2004& 2006
6. Kävlinge gamla kyrka, 8 ½ sekler av hemligheter, Byggnadsarkeologisk undersökning, Petter Jansson, 2005
7. Tåstarps kyrka, Tåstarps sn, AK, Lotta Eriksson, 2006-2007
8. Sankt Ibb gamla kyrka, BAD & FU, Cecilia Pantzar & Lars Salminen, 2003-2004
9. Vä kyrkogård – gammal och ny, Vä sn, FU, Tony Björk, 2006
10. Härlövs industriområde boplats och grav, N Åsum och Kristianstad, AU&FU&UN, Helén Lilja, 1999-2005
11. Heliga Trefaldighetskyrkan – restaurering av fönster, AK, Helena Nilsson, 2005
12. Gånggriften i Odarslöv, Odarslöv sn, UN, Anders Edring, 2006
13. Källna kyrka, Källna sn, AF, Lotta Eriksson och Helena Nilsson, 2007
14. En kongemoseboplats i Yngsjö, AU & FU, Anders Edring, 2006
15. Börringe kyrkogård – ”...ett verkligt fridens rum i skuggan av lummiga trädkronor.”, Börringe sn, Svedala kommun, DK, Helena Nilsson, Lotta Eriksson, Cissela Olsson och Åsa Jakobsson, 2005-2006
16. Östra Ljungby kyrka, Östra Ljungby sn, AF, Lotta Eriksson och Helena Nilsson, 2007
17. Södervidinge kyrkogård, Södervidinge sn, DK, Lotta Eriksson, 2007
18. Sankt Mikael kapell i Helsingborg, UN, Lars Salminen, 2004
19. Skånska ruinvårdsprojektet, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2005-2006
20. Virke kyrkogård, Virke sn, DK, Lotta Eriksson, 2007
21. Några arkeologiska undersökningar i Åhus, Åhus sn, FU & AK, Jan Kockum, 1996 – 2004
22. Kulturresevat i Skåne -en översiktlig utredning, Paul Hansson, 2007
23. S:t Jörgen i Åhus. Åhus 30:5. Åhus sn, FU, Jan Kockum, 2007
24. Bronsåldersbrunnar i Näsby, Kristianstad, UN, Tony Björk, 2006 – 2007
25. Stora Harrie kyrkogård, Stora Harrie sn, DK, Lotta Eriksson, 2007
26. Österslöv gamla prästgård, Österslövs sn, AK, taktäckning, Jimmy Juhlin Alftberg, 2007
27. Månstorps gavlar- säkringsarbeten, V Ingelstad sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg & Henrik Borg, 2007
28. Skarhults slott - vårdplan, Skarhults sn, PJ, Kristina Nilén, 2006-2007
29. Tjörnarps kyrka, Tjörnarps sn, AK, Lars-Göran Strömbom, Mia Jungskär & Lotta Eriksson, 2003-2004
30. Universitetet 2, f.d. Anatomen, Värdebeskrivning 2007, BD, Henrik Borg 2007
31. Bäckaskog slott L356 – renovering av västra längans fasad och tak, samt nyttillverkning av grindar, AK, Kristina Nilén, 2006
32. Korsbackakyrkans kyrkogård, DK, Lotta Eriksson och Emelie Petersson, 2007
33. Kust och historia i Skåne – En förstudie med naturperspektiv, PJ, Åsa Jakobsson, 2007
34. Sporrakulla gård – tak- och timmerarbeten, Glimåkra sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2007
35. Rivning på gång, norra kyrkogården i Lund, AK& BD, Petter Jansson, 2007
36. Röddinge kyrka utvändigt renovering, Röddinge sn, AK, Petter Jansson 2006
37. Flädie kyrka utvändigt renovering, Flädie sn, AK, Petter Jansson 2006
38. Hallamölla, Eljaröds sn, AK, Emelie Petersson, 2007
39. Kävlinge gamla kyrkas kyrkogård, DK, Lotta Eriksson och Emelie Petersson, 2007
40. Magnaröds stenvälsbro, Östraby socken, AK, Jimmy Juhlin Alftberg 2007
41. Stora Herrestad säteri - antikvarisk förundersökning, huvudbyggnaden, Stora herrestads sn, AF, Kristina Nilén, 2006
42. Arilds missionshus - fönsterrenovering, AK, Helena Nilsson, 2007
43. Öllsjö by - Fastigheten Öllsjö 33:2, Skepparslöv sn, FU, Jan Kockum, 2007
44. Ausås församlingshem, Ausås sn, AK, Emelie Petersson, 2007
45. Nämndemansgården, Sankt Ibbs sn, AK, Emelie Petersson, 2007
46. Lilla Harrie kyrkogård, Lilla Harrie sn, DK, Lotta Eriksson & Katarina Olsson, 2007
47. Öllsjö 67:1, Skepparslöv sn, FU, Catherine Svensson, 2006
48. Stiby kyrka – läkatarunderbyggnad, Stiby sn, AK, Helena Nilsson, 2007

Förkortningar:

AF-antikvarisk förundersökning
AK- antikvarisk kontroll
AU-arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt

FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD-murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning

PJ- projektrapport
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD-byggn-ark-dokumentation

